

Svar på skriftligt spørgsmål om att revidera gruvlagstiftningen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 583/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Silvia Modig /vänst m.fl.:

Hur tänker regeringen stärka Finlands ägande av resurserna i landets jordmån och säkerställa att vinsterna även gagnar finländarna,

tänker regeringen grunda ett statsägt gruvbolag,

hur tänker regeringen säkerställa att det inte kommer an på samhället att åtgärda eventuell miljöförstörelse som gruvor orsakar och

har regeringen redan inlett utvärderingen av gruvlagstiftningen för följande riksdag, så som utrikesutskottet kräver i sitt uttalande?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringen har bedrivit aktiva åtgärder för att utveckla gruvdriften till att bli mer ansvarsfull och miljömässigt hållbar och för att öka den ekonomiska nytta som verksamheten ger. Åtgärderna främjar konkret bekämpningen av klimatförändringen och att ett energigenombrott ska bli möjligt.

År 2015 grundades statsbolaget Terrafame Group som moderbolag, vars dotterbolag Terrafame Ab bedriver gruvdrift i Sotkamo. Terrafame Group äger 77 procent i Terrafame Ab. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för ägarstyrningen av statsbolag.

Terrafame Group bytte i maj 2018 namn till Finlands Malmförädling Ab. Staten koncentrerade då sina investeringar i gruvbranschen till bolaget. Detta arrangemang gör statens roll i utvecklandet av gruvbranschen mer aktiv. Bolaget är långsiktig och strategisk ägare av den finska statens gruvegendom.

Finlands Malmförädling Ab har som särskild uppgift att utveckla batteri- och gruvindustrin i Finland och aktivt bygga ett ledande ekosystem för batteriproduktion i Europa. Bolaget intar både rollen som ägare och som utvecklare av forsknings- och utvecklingsprojekt. Det administrerar också investeringsprogrammet för batteri- och gruvindustrin i Finland. Målet är att maximera värdet på de finska råmaterialen.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 583/2018 rd

Finlands Malmförädling Ab söker, administrerar och utvecklar kommersiellt lönsamma och ansvarsfulla investeringsprojekt inom gruv- och batteriindustrin. Genom Finlands Malmförädling Ab maximeras mervärdet av statlig egendom för Finlands ekonomi. Dessutom stöds sysselsättningen och den ekonomiska driftigheten.

I syfte att bekämpa aggressiv skatteplanering har en regeringsproposition överlämnats till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag (RP 150/2018 rd).

Inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VN TEAS) har temat ”Värdet på Finlands nationella geoinformationsmaterial och undersökning av mineralklustrets konkurrenskraft och effekter” godkänts i utrednings- och forskningsplanen för 2019. Detta projekt ger bland annat mer information om den lokala, regionala och nationella nyttan av gruvdriften.

De säkerheter gruvverksamheter ska ha består av en säkerhet enligt miljöskyddslagen (MSL 527/2014) för avfallsbehandlingsverksamhet och en säkerhet enligt gruvlagen (621/2011) för avslutande av gruvdriften. Genom dessa säkerheter finansieras i de nämnda författningar särskilt angivna åtgärder som orsakas av avslutande av verksamheten och efterbehandling i situationer där verksamhetsutövaren inte själv kan stå för dem till följd av insolvens. Genom säkerheterna täcks endast sådana efterbehandlingsåtgärder som kan förutsägas vid tillståndsprövningen och som orsakas av avslutande av verksamheten. Det är alltså inte fråga om ett instrument med hjälp av vilket man uttryckligen skulle bereda sig på miljöskador eller på förebyggande av dem (jfr subsidiära miljöansvarssystem).

Enligt miljöskyddslagen (MSL) ska tillståndsmyndigheten i miljötillståndet fastställa en säkerhet, som den som bedriver avfallsbehandling ska ställa för att garantera en adekvat avfallshantering, uppföljning, kontroll och åtgärder som behövs när verksamheten avslutas eller efter avslutad verksamhet. Säkerhet behöver inte krävas av den som bedriver annan verksamhet än avstjälningsplatsverksamhet, om de kostnader som avses bli täckta genom säkerheten när verksamheten avslutas är obetydliga med beaktande av avfallets mängd och beskaffenhet samt övriga omständigheter. Enligt den gällande gruvlagen bestämmer Tukes säkerheten som verksamhetsutövaren ska ställa innan verksamheten inleds. En säkerhet enligt gruvlagen bör täcka alla kostnader för de avslutande åtgärderna och efterbehandlingsåtgärderna och som inte täcks av den säkerhet som krävs enligt MSL.

Säkerhetsbeloppen kan justeras medan gruvdriften pågår, om verksamheten av någon anledning inte motsvarar tillståndsbeslutet (till exempel om avfall lagras i större mängd än tillståndsbestämmelserna medger). Detta förutsätter att de behöriga tillsynsmyndigheterna övervakar och förvaltar säkerheterna aktivt, som en del av sitt tillsynsarbete. Det är fråga om ett verksamhetsfält som kräver kunskaper i såväl juridik som ekonomi. Genom en välfungerande tillsyn och förvaltning av säkerheter kan man påverka behovet av sekundär finansiering.

Gruvor liksom andra företag som har beviljats miljötillstånd av regionförvaltningsverken eller kemikaliesäkerhetstillstånd av säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) ska ha en i lagen om miljöskadeförsäkring (81/1998) avsedd obligatorisk miljöskadeförsäkring med tanke på miljöskador.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 583/2018 rd

Denna försäkring är en del av de nuvarande subsidiära miljöansvarssystemen (TOVA-systemen). Genom subsidiära ansvarssystem fås beredskap för ersättning av miljöskador och hantering av miljörisiker, när den ansvariga instansen är insolvent, okänd eller onåbar. Utvecklingsarbetet för de subsidiära miljöansvarssystemen fortsätter vid miljöministeriet. Målet med utvecklingsarbetet är att trygga bekämpningen av allvarliga miljö- och hälsofaror och ersättningen av miljöskador, klart definiera ansvarsförhållandena och myndigheternas behörighet samt säkerställa att myndigheternas resurser är tillräckliga i fall av subsidiärt miljöansvar. I anslutning till detta infördes vid ingången av 2019 en ny bestämmelse i miljöskyddslagen för att öka myndigheternas behörighet. Regeringen har gett en proposition (RP 221/2018 rd) med förslag på hur miljöansvaret ska förtydligas i fall av konkurs.

Framöver är tyngdpunkten för utvecklingsarbetet utvecklande av de subsidiära miljöansvarssystemen utifrån de alternativ som läggs fram i betänkandet från arbetsgruppen med uppgift att utreda de subsidiära ersättnings- och ansvarssystemen (Miljöministeriets rapporter 23/2014) samt effektivisering av övervaknings- och administrativ praxis för avfallssäkerheterna. Till stöd för utvecklandet av de subsidiära miljöansvarssystemen inleddes i början av året statsrådets forsknings-, beredskaps-, bedömnings- och uppföljningsprojekt (ett VN TEAS-projekt) ”Finansiering av ersättningar för miljöskador i insolvenssituationer – Bästa praxis och jämförelse” (med finansiering om 150 000 euro). De förslag som tas fram inom projektet ska bli färdiga i slutet av året.

Förbehållsanmälan är, namnet till trots, inget anmälningsärende. Vid myndigheternas handläggning av ärendet undersöks huruvida informationen i förbehållsanmälan är lagenlig och eventuella hinder för att godkänna förbehållet. Gruvmyndigheten fattar ett överklagbart myndighetsbeslut om förbehållsanmälan. I beslutet fastställs giltighetstiden för förbehållet.

Arbets- och näringsministeriet har tillsammans med miljöministeriet inlett arbete för att bedöma hur väl gruvlagen och övrig lagstiftning kring gruvdriften fungerar. Resultaten av detta arbete kommer att finnas tillgängliga vid de kommande regeringsförhandlingarna.

Helsingfors den 7.2.2019

Näringsminister Mika Lintilä